

# Sint-Truiden in de Eerste Wereldoorlog

## Bronnenboek



**Studium Generale vzw – Balen**

**Redacteur: Kamiel Mertens**

## Over het boek

In vergelijking met andere Limburgse steden en dorpen heeft Sint-Truiden een rijke erfenis aan dagboeken en monografieën uit en over de Eerste Wereldoorlog. Dat in de meeste van die documenten de nadruk ligt op de eerste oorlogsweken (augustus 1914), mag ons niet verbazen: dat waren in deze stad ook de spannendste en bloedigste dagen van de oorlog. En dat heeft Sint-Truiden gemeen met vele steden en dorpen in België, want alleen reeds tijdens de eerste oorlogsmaanden werden over geheel ons grondgebied naar schatting 5.000 burgers gedood. De bezetter had onmiskenbaar het inzicht de angst er onder te houden, zodat het handhaven van hun gezag met een minimum aan bezettingstroepen zou kunnen gebeuren.

Sint-Truiden is overigens de enige Limburgse stad waar de burgerwacht gewapend verzet bood aan de invallers. Dat het ganse korps van de burgerwacht nadien naar Duitsland in krijgsgevangenschap werd gestuurd, was niet noodzakelijk daaraan te wijten, want ook de burgerwachtkorpsen van Hasselt en Tongeren werden gedurende een aantal maanden in weinig benijdenswaardige omstandigheden opgesloten in Duitsland.

In dit "bronnenboek" maak ik een onderscheid tussen externe bronnen en geschriften van Truiense actoren, ooggetuigen en slachtoffers. Als "externe bronnen" bestempel ik enkele monografieën over de Eerste Wereldoorlog in België of Limburg. Daaruit nam ik de hoofdstukken over Sint-Truiden mee. De dagboeken, monografieën en kronieken van Truienaren over hun oorlogservaringen worden in extenso opgenomen in dit bronnenboek (steeds met respect voor de authenticiteit en het auteursrecht).

Dank zij enkele bevoegen verzamelaars van beeldmateriaal hebben we een selectie van (soms exclusieve) "oorlogsbeelden" kunnen opnemen in dit boek.

We hopen dat dit bronnenboek voor alle (Groot-)Truienaren een basiswerk mag worden voor wat betreft de geschiedenis van hun stad in die droeve oorlogsjaren. En voor de historische vorsers mag het een vertrekpunt zijn voor verder onderzoek over die zeer belangrijke periode in de geschiedenis van de 20<sup>ste</sup> eeuw.

## Over de redacteur



Kamiel Mertens (Balen, °1943) was in een vorig leven (ondermeer) hoofdbibliothecaris van het "Hoger Instituut der Kempen" (*H.I.K.*) in Geel (*dat werd later 'K.H.K.' en sinds 2012 'Thomas More Hogeschool'*). Na zijn pensionering richtte hij in 2001 met enkele vrienden in Balen Studium Generale vzw op, met focus op de bescherming en promotie van ons cultureel erfgoed. Hij is auteur of redacteur van enkele tientallen monografieën en verzamelwerken, waarbij de jongste jaren vooral de historiek van de Eerste

Wereldoorlog in het oog valt.

## Inhoud

Dankwoord .....	5
Voorwoord .....	6
Inleiding .....	7
<b>Deel 1: Biografische beschrijving van de auteurs .....</b>	<b>11</b>
-1.1.a+ 1.1.b.- Beckers Antoine & Noblesse Henri .....	11
-1.2.- Cartuyvels Paul .....	12
-1.3.- De Tilloux Georges Marie Théodore .....	13
-1.4.- Gerstmans Marcel .....	14
-1.5.- Leenen Frans .....	15
-1.6.- Neven Alfred .....	16
-1.7.- Paquay Jan .....	17
-1.8.- Sterken Louis .....	20
-1.9.- Swennen August .....	22
-1.10.- Thiels J. ....	24
<b>Deel 2: Externe bronnen .....</b>	<b>26</b>
-2.1.- Uit "De Eerste Wereldoorlog in Limburg – Verslagen 1914-1918, deel 2.....	26
-2.1.1.- O.L.Vrouw Hemelvaartparochie (Sint-Truiden) .....	26
-2.1.2.- Sint-Pieter en Paulusparochie (Sint-Truiden) .....	34
-2.1.3.- Klooster vd zusters Arme Claren Coletienen (Sint-Truiden).....	36
-2.1.4.- Sint-Lambertusparochie (Bevingen).....	37
-2.1.5.- Sint-Jacobsparochie (Schurhoven) .....	38
-2.1.6.- O.L.Vrouw Onbevlekt Ontvangenparochie (Aalst).....	43
-2.1.7.- Sint-Laurentiusparochie (Brustem).....	44
-2.1.8.- Sint-Jan-Baptistparochie (Engelmanshoven) .....	45
-2.1.9.- Sint-Kwintenparochie (Gelinden).....	46
-2.1.10.- O.L.Vrouw Hemelvaartparochie (Gorseme) .....	47
-2.1.11.- Sint-Martinusparochie (Groot-Gelmen) .....	48
-2.1.12.- Sint-Pieter en Paulusparochie (Halmaal) .....	49
-2.1.13.- Sint-Martinusparochie (Kerkom).....	51
-2.1.14.- Sint-Andriesparochie (Runkelen).....	52
-2.1.15.- Sint-Martinusparochie (Velm).....	54
-2.1.16.- O.L.Vrouwparochie (Wilderden).....	56
-2.1.17.- Sint-Genovevaparochie (Zepperen).....	58
-2.2.- Uit: "Oorlogsboek" van het Davidsfonds, deel 2.....	63
-2.3.- Uit: Louis Sterken: "S-T operettelegertje had zijn uren van "Heldentum".....	67
-2.4.- Uit: Jan Paquay: "Duitsche inval in Limburg, Augustus-October 1914".....	84
-2.5.- Uit: Joseph Cuvelier: "La Belgique et la guerre", II: "L'invasion".....	98
-2.6.- Uit: "Rapports sur les attentats, commis par les troupes allemandes..." .....	102
<b>Deel 3: Rapporten van Truienaars .....</b>	<b>104</b>
-3.1.- Marcel Gerstmans – 'De oorlogsdagen in augustus 1914 in Sint-Truiden – De belevenissen van een brancardier' .....	104
-3.2.- August Swennen – 'Inval der Duitschers te Sint-Truiden', gevolgd van 'Bloedige ontmoeting bij Sint-Truiden tussen Belgische Gidsen en Duitse Huzaren' .....	160
-3.3.- Frans Leenen – 'Dagboek van de garde civique' .....	190
<b>Annex 1: Over de Truiense Burgerwacht in "Der grosse Krieg" door M. Schwarte.....</b>	<b>249</b>